

KONINKLIJKE ACADEMIE VOOR NEDERLANDSE TAAL- EN LETTERKUNDE

Koningstraat 18 - 9000 GENT
www.kantl.be

Advies van de KANTL over de toekomst van de Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren (DBNL)

De Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde (KANTL) is door de overheid ingesteld als een autonoom, onafhankelijk en multidisciplinair genootschap met als doel de studie, de beoefening en de bevordering van de Nederlandse taal en letterkunde. Het genootschap telt dan ook leden uit die wereld van de Nederlandse taal en letterkunde. In de huidige structuur zijn dat dertig werkende leden: tien taalkundigen, tien literatuurwetenschappers en tien creatieve auteurs. De hierna volgende opmerkingen zijn vanuit dit multidisciplinair standpunt geformuleerd.

Wat betreft de nadruk op zoveel mogelijk full-text van hoogwaardige kwaliteit versus een website van gedigitaliseerde teksten in samenhang en context: beide aspecten wegen voor ons even zwaar. Wel verdient het aanbod context inzake nauwkeurigheid een flinke schoonmaakbeurt. Samenwerking met de afdelingen Nederlands van de universiteiten is hierbij een voor de hand liggende weg.

Het is van belang dat de DBNL als duidelijk herkenbare site blijft bestaan. Dat vereist wel een zo duidelijk mogelijke focus op Nederlandse taal en letterkunde. Ook is nodig dat de teksten en de context van hoogwaardige kwaliteit zijn, dat er een redactie is die in contact staat met gebruikers en leveranciers van inhoud, dat de gedigitaliseerde bronnen overal raadpleegbaar zijn en rechtenvrij. Verder is te streven naar optimalisering van doorklikfuncties naar andere relevante websites.

Een leesbare vorm (pdf, html) is noodzakelijk. Daarbij is een krachtige zoekfunctie zeker van belang. Door het onderzoek en de stormachtige ontwikkelingen van de *digital humanities* moet tevens gestreefd worden naar meer polyfunctionaliteit: de teksten moeten leesbaar zijn voor gebruikers, maar ook geschikt voor digitale onderzoeksmethodes.

Een precieze afbakening van het corpus literaire teksten is weinig verkieslijk. Literaire teksten maken immers deel uit van een brede, vaak wisselende culturele context. Nederlandstalige taalkundige en algemene historische en culturele werken verdienen meegenomen te worden. Kleuren en illustraties (portretten, frontispices, dialectkaarten...) kunnen het geheel aantrekkelijk maken. Contextualisering impliceert tevens dat er zoveel mogelijk links worden gelegd tussen primaire en secundaire literatuur, links naar biografische gegevens, naar relevante bronnen uit geschiedenis en kunstgeschiedenis enz. De huidige zoekfunctie dienaangaande kan verbeterd worden.

De selectie voor het digitaliseringsprogramma wordt best niet al te rigide voor te lange tijd vastgelegd. Wetenschappelijke paradigma's kunnen wisselen en de belangstelling van het publiek kan zich verplaatsen. Ad hoc inbreng van individuele onderzoekers moet daarom mogelijk zijn.

Voortdurend contact met diverse panels van gespecialiseerde onderzoekers en gebruikers is raadzaam. Bij de samenstelling van de panels van deskundigen moet gewaakt worden over een evenwichtige opbouw, waarbij met name jonge (dikwijls met de nieuwe onderzoeksmethodes meer vertrouwde) gebruikers ook vertegenwoordigd zijn. Een inhaalbeweging voor de Vlaamse literatuur uit de negentiende en twintigste eeuw dringt zich wel op. Ook een gemakkelijke toegang (via de DBNL) van de door het INL geproduceerde Cd-rom Middelnederlands, die op de meeste huidige Pc's niet meer gedraaid kan worden, zou een aanzienlijke vooruitgang betekenen.

Het lijkt aangewezen eerst de meest belangrijke werken uit de Nederlandse literatuur te digitaliseren. Tevens dient er verder te worden gegaan op de weg van de digitalisering van volledige jaargangen van tijdschriften uit de neerlandistiek: literaire (creatieve literatuur), literair-historische en literair-kritische tijdschriften; taalkundige tijdschriften; vervolgens meer algemene culturele tijdschriften.

De DBNL wordt bij voorkeur beperkt tot materiaal dat tot het publiek domein behoort. Bij eventueel digitaliseren van rechtendragend materiaal moet er zeker over gewaakt worden dat deze bronnen overal ter wereld integraal raadpleegbaar zijn.

Gent, 11 april 2014